

Kohtumine Artova aktivistidega Arabianranta, Helsingis. Foto: Teele Peik

linnaidee
idee elanike linnast

KOOSTÖÖ HEA TAVA MÖTTEST

MADLE LIPPUS, kodanikuühiskonna ekspert, Linnaidee konsultant

Hea tava¹ Tallinna linna ja siinsete vabaühenduste koostöö selgemaks korraldamiseks on koostatud lähtudes eeldusest, et koostöös peitub jõud ja dialoogist sünnib alati läbimõeldum lahendus. Hea tava dokumenti on sisse jäänud vaid hädavajalik, et lõplikku teksti mitte asjatult pikaks venitada. Kuna hea tava koostamise protsess, millest Teele siinsamas U-s kirjutab, on olnud pikk ja keeruline, siis on ka seda hädavajalikku saanud üsna palju.

Kuigi kaasamise vajalikkust ei sea enam keegi kahtluse alla, siis kohtudes linna esindajatega, peame ikka ja jälle selgitama kaasamise algtõdesid.² Koostööst rääkides tuleb kõigil üheselt aru saada, et see ei ole moodne sõnakõlks. Kaasav valitsemine tähendab tegevuse põhimõttelist ümberkorraldamist, millega kaasneb tegevuse muutumine selgemaks, läbipaistvamaks ja linnakodaniku kessemaks (vastandina praegusele bürokraatiakesksusele). Selline muutus peab toimuma kogu linnavalitsuses.

Samuti on linnaesindajatel üpris tagasihoidlik arusaam vabaühenduste tegutsemisvaldkondadest ning rollist demokraatlikus ühiskonnas – need ei ole ainult kudumisklubid ja laulukoorid, vaid näiteks asumiseltsidel on tõesti põhjalik ülevaade oma piirkonna probleemidest ja vajadustest. Kohaliku elu eksperti-

1. Koostöö hea tava tekst lähtub riiklikust kaasamise heast tavast (www.valitsus.ee/et/riigikantselei/kaasamine-ja-mojude-hindamine/kaasamise-hea-tava) ning on kokku kirjutatud asumiseltside ja teiste Tallinnas tegutsevate vabaühenduste abiga. Kogu tekst on kolm ja pool lehekülge pikk ning viimane mustand loetav Linnaidee kodulehel www.linnaidee.ee.

2. vt hea tava punkti 1.1.

LINNAIDEE

dena on asumiseltsidel tahtmine oma elukeskkonna paremal korraldamisel kaasa rääkida ning sellepärast ongi hea tava tekstis vabaühendused strateegiliste partneritena määratletud.

Tallinnas ei ole linnavalitsuse tasandil seni üldiseid kaasamise põhimõtteid paika seatud. Kehtiv seadusandlus sätestab küll olulisemad kohad, kus ilma avalikustamise-kaasamiseta üldse ei saa, kuid kuidas see konkreetsetl läbi viiakse, sõltub juba kaasavast ametist ja ametnikust – reeglina pole kaasamisel ei saba ega sarvi. Tavapraktika on see, et kuskil ilmub mingi eelnõu või arengukava, millele heal juhul küsitakse kommentaari ning mis seejärel taas kuskile häämamise kaob (nt ühistranspordi arengukava³) või siis ootamatult valmis otsusena taasilmub.

Seetõttu on heasse tavasse kirja saanud osapoolte konkreetsete kohustustena kaasamisprotsessi kirjeldus: millistes küsimustes kindlasti kaasamist oodatakse, kes peaksid olema kaasatavad osapooled ning milliste etappidena kaasamine toimuma peab. Kuna kaasamisprotsess eeldab avatust ning selgust tegutsemisel mõlemalt osapoolelt, siis on ühenduste kohtustusena kirja saanud põhinõuded ühenduse enda avatusele ning kirjeldatud, kuidas moodustada ühise arvamuse esitatavat seisukohta. Nii ehk õnnestub edaspidi vältida ikka ja jälle kerkivat küsimust, et keda TEGELIKULT mingi ühendus (olgu selleks asumiselts, puuetega inimeste või muu ühendus) esindab.

Kuna tegelikkuses järgib elu harva õpikunäiteid, siis on osapoolte õigustena kirja saanud võimalus kohandada kokkulepitud kaasamiskorda vastavalt konkreetsele vajadusele. Nii ei pea linn alati kaasama ainult neid ühendusi, kes ise on aktiivsust üles näidanud, vaid võib oluliselt laiemalt avalikkust teavitada või muul moel kaasata. Hea tava kokkulepe laiendab ühenduste võimalusi linnaelus kaasa rääkida – näiteks saavad ühendused esitada oma esindajaid nii haldus- kui ka volikogu komisjonidesse, mis on väga hea võimalus juba väga varases etapis ühise ning tasakaalustatud arvamuse moodustamiseks.

Nagu juba enne öeldud, siis senine praktika näitab, et isegi kui kaasamine vormiliselt toimub, siis sellele järgneb tavaliselt segane häma. Heal juhul saavad kaasarääkijad oma tehtud ettepanekutele vastuse, et nende poolt pakutut polnud võimalik kahjuks arvesse võtta. Ühendustele jätab see suhu kibeda maigu – kasvab usaldamatus protsessi läbiviijate suhtes ning kaob tahtmine järgmisel korral oma vaba aega ning tahet panustada. Vältimaks sageli tekkivat kaasatavate pettumust protsessis, on hea tava punktide 7 ja 8 alla kirja saanud tegelikult elementaarne kaasamise tulemustest teavitamine ning koostöö hindamine.

Koostöö hea tava, mida Tallinna tasandil kavandame ning millele veel jätkuvalt kommentaare ootame⁴, ei sisalda endas tegelikult midagi revolutsioonilist. Küll aga sisaldab see täiesti hädavajalikku ühist arusaama eesmärgiga linna edaspidi paremini valitseda.

3. Ühistranspordi arengukava eelnõu oli suvel 2011 avalikul väljapanekul ning pärast suurt hulka vabaühendustelt laekunud kommentaare ja ettepanekuid moodustati eraldi komisjon, mis otsustas arengukava töö seisata. Paar kuud hiljem tuli linnavalitsus välja tasuta ühistranspordi ideega, millest polnud arengukavas sõnagi juttu ning arengukava seisab praeguseni.

4. Hetkel ootame Linnaidee meeskonna ja seltsidega hea tava tekstile linnavalitsuse kooskõlastust ning seejärel esitame hea tava volikogus kehtestamisele.